

Zaaknr. : 10179
Kenmerk : 692231

Aanvraag aanvullend uitvoeringskrediet voor een doorstart van het project Cruislandse Kreeken fase 2

Behandelend ambtenaar: U.H. Perdok
Programmadirecteur: L. Nooteboom
Portefeuillehouder: A.J.D. Hagenaars
Ambtenaar aanwezig bij Programmadirectie, Managementteam of Programma-overleg: Ja

Doel van de notitie: Besluitvorming door algemeen bestuur over de toekenning van een aanvullend uitvoeringskrediet voor de voorbereiding van het project Cruislandse Kreeken fase 2 (IP 800332).

Samenvatting: In 2016 hebben waterschap Brabantse Delta, de agrarisch ondernemers, gemeenten Steenbergen en Roosendaal, provincie Noord-Brabant, Brabants Landschap en Staatsbosbeheer een samenwerkingsovereenkomst (SOK) ondertekend. De samenwerking was gebaseerd op het principe 'Voor wat, hoort wat'. In 2021 is binnen deze samenwerking in goed overleg de conclusie getrokken dat dit principe in deze situatie niet werkt. De SOK van 2016 werd hiermee ontbonden.

Vervolgens is in 2022/2023 op basis van traditionele grondruiling met particulieren en terreinbeheerders toch nog ruimte beschikbaar gekomen voor het realiseren van natuurdoelen. Voorgesteld wordt deze kans nu te pakken aangezien het 8,9km kreekherstel en 3,6km EVZ-doelrealisatie betreft. Tot onlangs werd slechts een kleine scope op korte termijn mogelijk geacht, en stond het grootste deel pas na 2027 gepland. Met de recente afspraken kan nu een belangrijke bijdrage worden geleverd aan het behalen van de Kaderrichtlijnwater (KRW) doelen, door deze trajecten al vóór 2027 uit te voeren.

Met deze nota wordt aanvullend uitvoeringskrediet aangevraagd om de doelen EVZ en kreekherstel volgens de scope van 2023 voor te bereiden. Hiervoor zal een nieuwe samenwerking met Brabants Landschap en Staatsbosbeheer aan worden gegaan. Ten behoeve van de uitvoering van de scope van 2023 wordt op basis van de definitieve plannen op een later moment aanvullend uitvoeringskrediet aangevraagd.

Op basis van de huidige grondbeschikbaarheid is het niet de verwachting dat op korte termijn meer doelrealisatie mogelijk is. Er resteert binnen het Cruislandse Kreeken complex nog een restopgave. Conform Waterbeheerprogramma 2022-2027 is deze restopgave geprogrammeerd in de periode 2028-2032 (project Cruislandse Kreeken fase 3).

Advies: Het algemeen bestuur neemt kennis van de stand van zaken en scopewijziging van project IP 800332 en stemt in met het beschikbaar stellen van een aanvullend uitvoeringskrediet ter grootte van het in de onderliggende stukken genoemd bedrag voor de voorbereiding van de natuurdoelen volgens de scope van 2023.

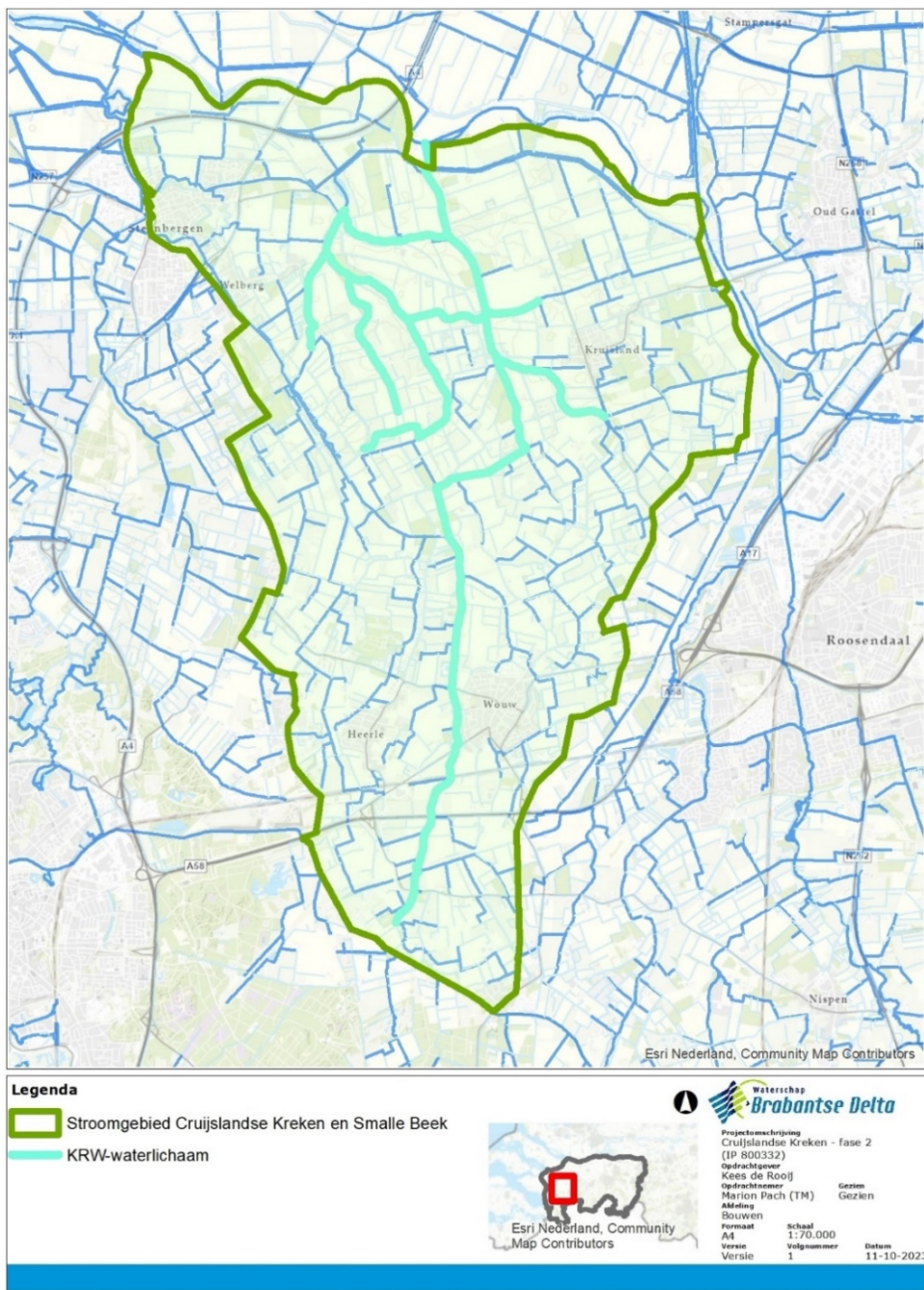
Bespreking in:	Vergaderdatum: (indien geen datum; type dan n.v.t.)
☐ Programmadirecteur	
☐ Programma-overleg	
☐ Programmadirectie	
☐ Managementteam	
☐ Overlegvergadering OR	
☒ Portefeuillehouderoverleg	18 oktober 2023
☒ Dagelijks Bestuur	7 november 2023
☐ Lokaal Overleg	
☒ Algemeen Bestuur	20 december 2023
☒ Check financiële en juridische paragraaf	11 oktober 2023
☒ Bijlage(n) bij het besluit	Investeringsbesluit 2023-31 Financiële dekking
☐ Achtergronddocument(en)	Djuma 692166 Djuma 702854

Aanleiding/context

Opgaven landbouw en natuur

Het gebied van de Cruislandse Kreen (zie Figuur 1) is een zeekleigebied dat zich na inpoldering heeft ontwikkeld als gebied met zeer goede mogelijkheden voor de landbouw. Het gebied is onderdeel van de agrarische hoofdstructuur en is dan ook grotendeels in (intensief) agrarisch gebruik. Landbouw vormt een belangrijke economische factor voor de streek en het waterbeheer is met name afgestemd op het landbouwkundig gebruik. Desondanks ervaren de agrariërs op sommige momenten wateroverlast.

In de lagere delen van het gebied bevindt zich het aardkundig waardevolle kreencomplex van de Cruislandse Kreen. De aanleg van ecologische verbindingzones (EVZ) en het kreekherstel langs deze kreekrestanten is opgenomen in het Waterbeheerplan 2016–2021. Op basis van de KRW watersysteemanalyse van 2018 werd de realisatie van de natuurdoelen binnen Cruislandse Kreen in het Waterbeheerprogramma 2022-2027 doorgeschoven naar de periode 2027-2032 (Klimaat Robuust).

Figuur 1 – Ligging stroomgebied Cruislandse Kreen en Smalle Beek

'Voor wat, hoort wat' (AB nota 16IT008470)

De agrariërs ervaren wateroverlast en het waterschap wil met andere partijen natuurdoelen in het gebied realiseren. In goed onderling overleg is voor 2016 een samenwerking tussen agrariërs, overheden en natuurterrein beherende instanties opgezet, waarbij agrariërs op eigen gronden en voor eigen kosten natuurdoelen zouden realiseren en in ruil daarvoor het waterschap zou werken aan een klimaat robuust watersysteem.

Tussen SOK 2016 en 'no go' 2021

In een meerjarig proces via een SOK (2016) op basis van het principe 'Voor wat, hoort wat', intentieverklaringen van deelnemers (2018), aanvullend uitvoeringskrediet (2019, zie AB nota 19IT002238) en grondruiling (2020), zijn de plannen in 2021 steeds concreter en inzichtelijker geworden. Op basis van een Voorlopig Ontwerp zijn door een adviesbureau ramingen gemaakt en zijn de kosten voor de individuele deelnemers aan de SOK van 2016 duidelijk geworden. In de projectgroep is in 2021 echter gezamenlijk besloten dat het voor enkele individuele deelnemers te duur is om over te gaan tot uitvoering en is de SOK van 2016 beëindigd.

Scherven oprapen door verdere planvorming in 2022 en 2023

Het waterschap heeft veel tijd en geld geïnvesteerd in de goede samenwerking in het gebied en wil deze investering ook laten renderen en doelen realiseren. Daarom is na de 'no go' in 2021 onderzocht (planvorming) wat er nog wel gerealiseerd zou kunnen worden. Er liep op dat moment nog een traditionele grondruiling met gronden die vrijgekomen waren vanwege de aanleg van de A4 om Steenbergen. De resultaten hiervan zijn afgewacht. Verder zijn gesprekken gevoerd met Brabants Landschap en Staatsbosbeheer over de inzet van hun bestaande eigendommen voor het realiseren van EVZ en kreekherstel. Ook met de gemeente Steenbergen is gesproken over de beschikbaarheid van financiën en capaciteit voor het realiseren van de EVZ's binnen het gebied Cruislandse Kreeken.

Scope 2023

De grondruiling met A4 gronden is rond, Brabants Landschap en Staatsbosbeheer zijn akkoord met de inzet van hun gronden en de gemeente Steenbergen ziet mogelijkheden om met het waterschap te gaan samenwerken aan de realisatie van de EVZ's. Door de goede samenwerking in het gebied de afgelopen jaren is de omgeving overwegend positief over een doorstart van het project. Hiermee ontstaat er voor het project een nieuwe scope die deels overlapt met de scope volgens de SOK van 2016. De totale lengte van doelrealisatie van de nieuwe scope is aanzienlijk groter dan de doelstellingen die werd voorzien onder 'Voor wat, hoort wat'. De nieuwe scope noemen we voor de duidelijkheid *Scope 2023* en wordt weergegeven in Figuur 2. Aangezien de afspraken met de natuurbeherende instanties zeer recent zijn gemaakt, is de bruto kosten prognose in de kadernota 2024-2028 achterhaald. Bij het opstellen van de projectenlijst, voordat deze doorstart mogelijk werd geacht, werd nog uitgegaan van een veel kleinere scope en daarmee natuurdoel realisatie.

Figuur 2 – Scope 2023 met trajecten EVZ en kreekherstel

Beoogd effect

De Scope 2023 omvat in totaal het realiseren van 8,9km kreekherstel en 3,6km EVZ-inrichting (deels samenvallend met kreekherstel). De exacte doelrealisatie is opgenomen in Tabel 1. Met het aanvullend beschikbaar gestelde uitvoeringskrediet kan de samenwerking met de gemeente Steenberg, Brabants Landschap en Staatsbosbeheer geformaliseerd worden in een nieuwe nog op te stellen SOK en kan de doelrealisatie verder voorbereid worden tot en met het uitvoeringscontract (bestek of vraagspecificatie), zodat het voor uitvoering benodigde budget nauwkeuriger berekend kan worden. Op basis van de uitvoeringsraming wordt naar verwachting in 2025 opnieuw aanvullend uitvoeringskrediet aangevraagd voor de uitvoering van de doelrealisatie. Naar verwachting kan de uitvoering van de maatregelen dan in 2025 starten.

Locatie (nummering Figuur 2)	Naam	BKH nummer	Lengte kreekherstel (km)	EVZ nummer	Lengte EVZ (km)
1	De Baak	040-15	0,44	020o	
		040-14	0,57	020z	0,57
2	Polderwatering	040-36	0,59	020i	0,59
3	Kruisbeek	040-20	0,21	020f	0,21
		040-19	0,30	020ab	
		040-18	0,32	020q	0,32
		040-17	0,26	020qq	0,26
4	Vierhoevensche watergang			020e	0,58
5	De Pijp	040-05	0,30	020x	0,30
6	Brandsche Beek			020nn	0,40
				020nnn	0,14
7a	Roode Weel	040-41	0,02		
		040-42	0,55		
7b	De Nauwbeek	040-32	1,11		
		040-31	0,70		
7c	Drenkhoos	040-39	0,48		
		040-40	0,04		
	Wiel aan de Drenkhoos	040-43	0,17		
7d	Vierhoevensche watergang	040-30	0,26		
		040-29	0,25		
		040-24	1,12		
7e	Zegbloksche watergang	040-28	0,33		
		040-27	0,43		
8	Vierhoevensche watergang	040-21	0,45		
9	Brandsche Beek, Dirksdijkje			020w	0,19
TOTAAL			8,90		3,56

Tabel 1 – Doelrealisatie Scope 2023

Argumenten

1. Behalen KRW doelen voor 2027

Hoewel de realisatie van dit project in het Waterbeheerprogramma 2022-2027 was opgenomen voor de periode na 2028, zal dit wel kunnen worden opgevoerd als doelrealisatie vóór 2027. Met het realiseren van het kreekherstel en de EVZ's wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan het behalen van de Kaderrichtlijnwater (KRW) doelen voor 2027.

2. Bijdrage aan de realisatie van het Natuurnetwerk Brabant (NNB)

De EVZ's en het kreekherstel in het gebied Cruislandse Kreken vormen ecologische verbindingen tussen verschillende natuurgebieden in het gebied zelf, maar ook met omliggende gebieden als het Oudland of Volkerak-Zoommeer. Met name bij het kreekherstel wordt tevens invulling gegeven aan de NNB opgave in dit gebied.

3. Bijdrage aan verminderen NBW-knelpunten in het gebied

Door het afgraven van taluds en herstel van eeuwkanten ('uiterwaarde' van een kreek) ontstaat ruimte voor water en vermindert daarmee de wateroverlast.

Kanttelingen en risico's

1. Aanpassing doelrealisatie Kaderrichtlijn water (KRW) in het Waterbeheerprogramma 2022 - 2027

In het Waterbeheerprogramma 2022-2027 staat geen doelrealisatie voor Cruislandse Kreken op het programma. Desondanks bestaat er nu de kans een deel van deze doelrealisatie op te pakken. Dit is het gevolg van de grondpositie van natuurbeherende instanties en hun bereidheid om mee te werken aan inrichting van de percelen. Deze doelrealisatie zal worden opgevoerd bij de landelijke rapportages in het kader van de voortgang KRW 2022-2027. De resterende opgave binnen Cruislandse Kreken zal in een fase 3 na 2027 worden opgepakt.

2. Samenwerkingsovereenkomst nog niet beschikbaar

Met de natuurterreinbeheerders Staatsbosbeheer en Brabants Landschap is overeenstemming over de beschikbaarheid van hun gronden voor de inrichting van EVZ en kreekherstel. Hiervoor zal een overeenkomst worden opgesteld en ondertekend.

3. Stand van zaken gemeente Steenbergen

Op basis van gesprekken heeft de gemeente Steenbergen aangegeven voldoende middelen beschikbaar te hebben om bij te dragen aan de realisatie van EVZ's. De bestaande samenwerkingsovereenkomst zal hierop worden aangepast.

Uitvoering

Na het beschikbaar stellen van het krediet waarop deze nota betrekking heeft, wordt een adviesbureau ingehuurd om op basis van conditionerende onderzoeken en de reeds beschikbare gegevens een ontwerp op te stellen. Een en ander in nauw overleg met de omgeving en stakeholders. Parallel hieraan wordt een samenwerkingsovereenkomst met Brabants Landschap, Staatsbosbeheer en de gemeente Steenbergen getekend. Met genoemde partners zal een projectgroep opgericht worden die de verdere voorbereidingen zal begeleiden en toetsen. Conform de nieuwe Omgevingswet zal het ontwerp ter besluitvorming voorgelegd worden aan het waterschap en zullen indien nodig overige vergunningen en toestemmingen bij andere bevoegde gezagsorganen aangevraagd worden. Hierna kan na een aanbesteding de uitvoering starten. De trekker van het project en de samenwerking zal het waterschap zijn.

Het plan voor het realiseren van EVZ en kreekherstel wordt naar verwachting in 2025 ter inzage gelegd. Dan zal ook het aanvullend uitvoeringskrediet voor de daadwerkelijke uitvoering worden aangevraagd en worden tussen de partijen (indien nodig) hierover nadere afspraken gemaakt. Deze worden dan vastgelegd in een af te sluiten realisatieovereenkomst.

Communicatie

Door het proces Bestuur & Communicatie is een communicatieplan opgesteld waarin wordt beschreven met wie, wanneer en met welk middel er gecommuniceerd wordt. Goede communicatie en participatie zijn van belang voor het slagen van het project. Gedurende de voorbereidingsfase wordt samengewerkt met Staatsbosbeheer en Brabants Landschap, op wiens gronden een deel van de maatregelen worden uitgevoerd. Verder is er nauw contact met de gemeente Steenbergen en het Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB), welke het project meefinancieren. Ook is er bijzondere aandacht voor de agrariërs die in de vorige fase betrokken waren bij het project. Zowel de agrariërs als andere omwonenden worden op de hoogte gehouden van de voortgang van het project. Omwonenden zijn reeds geïnformeerd over het project en uitgenodigd zich aan te melden voor een digitale nieuwsbrief. In de communicatie wordt verwezen naar de website van het project:

<https://www.brabantsedelta.nl/cruijslandse-kreken>. Geïnteresseerden kunnen het omgevingsteam benaderen middels de contactgegevens op deze website.

Relatie met beleidsvelden

- Winnend Samenwerken in Brabant

Niet van toepassing

- Bijdrage aan doelen voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

De betrokkenheid van de agrariërs bij het project zorgt voor duidelijke meerwaarde.